

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

30.4.2009

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@lvm.fi

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAEIKSI VÄYLÄVIRASTOSTA JA LIIKENTEEN TURVALLISUUSVIRASTOSTA

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) on pyytänyt Keski-Pohjanmaan liitolta lausuntoa HE-luonnoksesta, joka koskee lakeja väylävirastosta ja liikenteen turvallisuusvirastosta. Lausunto on pyydetty 30.4.2009 mennessä.

LVM:n toimeksiannosta on laadittu liikenteen toimialan virastouudistusta koskeva selvitys sekä ehdotus hallituksen esitykseksi perustettavien uusien virastojen hallintolaeiksi ja -asetuksiksi. Ehdotukseen liittyy myös hallituksen esitys noin 60 lain muuttamiseksi, joissa virastojen toimivallan selkeyttämiseksi tarkistetaan nykyisten liikennehallinnon väylä- tai turvallisuusvirastojen nimet vastaamaan joko perustettavia uusia virastoja tai aluehallinnon uudistushankkeen mukaisia uusia viranomaisia. Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2010 alussa tai yhdenmukaisesti aluehallinnon uudistamista koskevien lakiehdotuksen kanssa.

Yleistä väylävirastosta ja liikenteen turvallisuusvirastosta

Hallituksen esityksessä laiksi väylävirastosta esitetään väylävirastoon yhdistettäväksi:

- Merenkululaitoksesta kaikki sellaiset tehtävät, joita ei eriytetä sisäisestä tuotannosta vastaavaan yhtiöön, siirretä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin (ELY) tai yhdistetä liikenteen turvallisuusvirastoon,
- Ratahallintokeskus,
- Tiehallinnon keskushallinnon toiminnot lukuun ottamatta turvallisuusvirastoon siirrettäviä toimintoja ja
- liikennejärjestelmätason operatiivisia tehtäviä.

Väylävirasto olisi LVM:n hallinnonalalla ja ohjauksessa toimiva keskushallinnon pääliikövirasto. Virasto osallistuisi liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen mm. liikennejärjestelmä- ja liikenneturvallisuussuunnitelmien sekä maakunta-, yleis- ja asemakaavoituksen kautta. Väylävirastolle kuuluu ELY:jen ohjaus liikenteen toimialalla siten, että ELY:jen vastuulla on maanteiden suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito, mutta toteutus ja tienpidon yhteensovittaminen kuuluvat väylävirastolle.

Väyläviraston tehtäviä ovat julkisen liikenteen kehittäminen, lento- ja junaliikenteen ostaminen, osallistuminen suurten kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen, liikennejärjestelmien laatimisoheiden kehittäminen, liikennejärjestelmäosaamiseen liittyvän koulutuksen järjestäminen, maa- ja vesirakennusalan kehittäminen ja markkinoiden seuranta, ”älykkään liikenteen” väyliin ja liikenteen ohjaukseen liittyvät sovellukset sekä tavarankuljetusten logistiikan kehittäminen.

Liikenteen turvallisuusvirastoon esitetään puolestaan yhdistettäväksi:

- Merenkululaitoksen meriturvallisuustoiminto, luotsauksen viranomaistehtävät, alusliikennepalvelun toimivaltaisen viranomaisen tehtävät ja alusrekisterin pitäminen,
- Ilmailuhallinto,
- Rautatievirasto,
- Tiehallinnon toiminnot, jotka liittyvät liikenneturvallisuutta koskevaan normintaan sekä tienpidon turvallisuussäännösten valvontaan,
- Ajoneuvohallintokeskus ja
- liikennejärjestelmätason operatiivisia tehtäviä.

Liikenteen turvallisuusviraston tehtäviä ovat liikenteen turvallisuuteen ja sen aiheuttamien ympäristöhaittojen torjuntaan liittyvä tutkimus ja kehitys, ”älykkään liikenteen” sovellukset, jotka liittyvät kulkuvälineisiin, ajoneuvotekninen ja vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvä lainsäädäntö ainakin siltä osin kuin se on teknistä, koskee suppeaa ja asiantuntevaa soveltajapiiriä sekä perustuu suoraan EU-lainsäädäntöön sekä osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön.

Keski-Pohjanmaan liiton lausunto

Keski-Pohjanmaan liitto suhtautuu myönteisesti pitkään keskusteltuun ja tarpeelliseksi koettuun liikenteen toimialan virastouudistukseen. Organisaatioiden yhdistäminen kahteen viranomaiseen on luonteva ja toiminnallisesti perusteltu lähtökohta. Periaatteiltaan yhdistyminen kahteen toiminnalliseen yksikköön on linjassa valtion aluehallinnon uudistamisen (ALKU-hankkeen) kanssa. Lähtökohtaisesti esitetyt muutokset auttavat vahvistamaan väylien ja eri liikennemuotojen kehittämistä ja turvallisuutta kokonaisvaltaisemmin ja kustannustehokkaammin kuin nykytilanteessa. Tällä hetkellä mikään virastoista ei yksin kykene kantamaan kokonaisvastuuta liikennejärjestelmästä. Näkemyksemme mukaan liikennejärjestelmäajattelu voi parhaiten palvella alueiden ja elinkeinoelämän kehitystä mahdollistamalla isojen logistiikan kehittämishankkeiden toteuttamisen ja elinkeinoelämän kilpailukyvyyn edellytysten parantamisen.

Liitto on tyytyväinen siihen, että uudistusta viedään määrätietoisesti eteenpäin. Kuitenkin uudistukseen liittyy selvitysmiesten raportin mukaan vielä avoimia kysymyksiä. Keski-Pohjanmaan liitto kommentoi näistä lähinnä LVM:n, ELY:n, maakunnan liittojen ja väyläviraston keskinäisiä vastuita ja resursointia sekä niiden sisäistä työnjakoa ja alueellistamiseen liittyviä kysymyksiä.

Selvityksen mukaan ohjauksen pääperiaate on, että LVM:n roolia vahvistetaan hallinnon strategisessa ohjauksessa ja muodostettavat uudet virastot vastaavat lähinnä operatiivisista tehtävistä. Kuitenkaan selvityksessä ei oteta täsmällisesti kantaa toimijoiden sisäisen työnjaon ja toimivallan allokointiin.

Keskeinen kysymys liittyy keskushallinnon ja aluehallinnon keskinäisiin rooleihin ja erityisesti resurssien kohdentumiseen liikennejärjestelmän tasapainoiseksi kehittämiseksi. Tiepiireillä on perinteisesti ja perustellusti ollut vahva asema aluehallinnossa. Niiden rooli vaikuttaisi oikeutetusti säilyvän suhteellisen vahvana myös tulevissa ELY:issä. Kuitenkaan ratojen ja vesiväylien rakentamisen hallitsevaa henkilöstöä ei ole tai olla osoittamassa ELYihin. Pidämmekin tärkeänä, että aluehallintoon voidaan jatkossa kohdentaa riittävästi rautatieliikenteen ja merenkulun osaajia ja taloudellisia resursseja. Tämä on paras tapa kehittää liikennejärjestelmää kokonaisvaltaisesti ja tasapainoisesti maakuntien yhteistoiminta-alueilla.

ALKU-hankkeessa liikennejärjestelmäsuunnittelu on osoitettu uutena tehtävänä maakuntien liittojen vastuulle. Lakiesityksessä ei kuitenkaan oteta kantaa suurten kaupunkiseutujen ja erityisesti maakunnallisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimisen vastuihin ja rahoitukseen. Tämä olisi mielestämme ratkaistava pikaisesti, koska yhteistoiminta-alueilla ollaan käynnistämässä maakunnallisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimista.

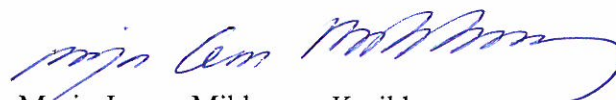
Valtion hallinnon alueellistamisen osalta on liikenneministeri Anu Vehviläisen toimeksiannosta selvitetty turvallisuusviraston sijoituspaikkana pääkaupunkiseudun ohella Kuopiota, Kouvolaa ja hajasijoitettua mallia. Väyläviraston sijoituspaikkana on puolestaan tutkittu pääkaupunkiseudun lisäksi Lappeenrantaa ja Rovaniemeä sekä hajasijoitettua mallia siten, että väyläviraston teknisiä palvelutehtäviä sijaitsisi Rovaniemellä tai Lappeenrannassa. Liikenneministerin linjauksen (6.3.2009) mukaan perustettavat virastot olisivat jäämässä pääkaupunkiseudulle. Samassa yhteydessä päätettiin kuitenkin, että LVM:n alueellistamistavoitteen (200–400 työpaikkaa vuoteen 2015 mennessä) saavuttamiseksi asetetaan työryhmä, joka selvittää 15.5.2009 mennessä uusista virastoista alueellistettavien tehtävien siirtoa Rovaniemelle tai Lappeenrantaan.

Keski-Pohjanmaan liitto kannustaa valtion hallinnon alueellistamiseen. Onnistuneen alueellistamisen edellytyksenä on alueellisten erityispiirteiden ja vahvuuksien huomiointi, koska tämän kautta alueellistettavat toiminnot voivat juurtua ja laajentua alueilla. Näistä on olemassa hyviä kokemuksia. Näillä perusteilla tuemme ja pidämme Pohjois-Suomen kehityksen kannalta tärkeänä, että Rovaniemelle esitetty väyläviraston teknisten palvelutehtävien (200 htv) sijoittuminen voidaan toteuttaa täysimääräisesti ja suunnitellusti.

Lisätietoja antaa suunnittelupäällikkö Jussi Rämetsä
puhelin 06-860 5709 / 040-586 3877 tai
sähköposti jussi.rametsa@keski-pohjanmaa.fi

KESKI-POHJANMAAN LIITTO

Ahti Seikkula
maakuntajohtaja

Marja-Leena Mikkonen-Karikko
hallintopäällikkö